

UNIVERSITETETS
OLDSAKSAMLING

FREDERIKS GATE 3
0164 OSLO 1

Gårds/bruksnavn Tandberg Øvre	
G.nr./br.nr. 38/1,18	
Kommune Ringerike	Fylke Buskerud
Sogn	Prestegjeld
Eier/bruker, adr. KOP	
Gjelder: Reguleringsplan for Ringerike sykehus- område. Utgraving av 4 kullgroper	
Flyfoto	Kartref. ØK:CK 050-5-1
Innber./rapport/reg. ved: Ole Grimsrud	Dato 11. oktober 1999

Innberetning fra en utgravning av fire kullgroper i forbindelse med reguleringsplan for Ringerike sykehusområde, Tandberg øvre 38/1, 18 Ringerike k. Buskerud Bakgrunn for undersøkelsen

I forbindelse med reguleringsplan for Ringerike sykehus ble det foretatt en arkeologisk registrering i området ved Jens Rytter og Knut Paasche i mai 1996. Det ble da gjort funn av 4 kullgroper. Buskerud fylkeskommune ved Bygge- og eiendomsseksjonen søkte om dispensasjon fra lov om kulturminner av 9. juni 1978, § 8, 1. ledd. Buskerud fylkeskommune/kulturavdelingen anbefalte i brev av 16. april 1999 at dispensasjon gis.

Universitetets kulturhistoriske museer, Oldsaksamlingen sluttet seg til Buskerud fylkeskommunes vurdering av saken i møte i fornminneutvalget 10. mai 1999. (sak F 42/99). Det ble gitt dispensasjon med vilkår om at tiltakshaver dekket kostnadene og stilte med gravemaskin.

Tidsrom og deltakere

Utgravning og dokumentasjon ble foretatt av Ole Grimsrud og Camilla Helene Fari 21. til 24. september 1999. Arne Hurum hadde blitt engasjert av Buskerud Fylkeskommune for å bistå oss med gravemaskin.

Landskapet

Det aktuelle området er en skogteig, hovedsakelig bevokst med furu, med noe innslag av gran og lauvtrær. Bakken er i hovedsak bevokst med gress og mose. Landskapet heller svakt mot SV hvor det er avgrenset av en gang og sykkelsti som går langs E 68. I nord er området avgrenset av Trygstadveien. Det ligger mellom 75 og 85 m.o.h. I undergrunnen er det i all hovedsak rein sand.

Problemstillinger

Hensikten med gravingen var å framskaffe data om gropenes størrelse, om de hadde vært i bruk i flere perioder og ikke minst når de hadde vært benyttet. Primært søker man å grave ut kull som kan anvendes til c14 datering.

Utgravningene

Grop 1.

Denne meget store gropa ligger ca 15 m S for vegen ved innkjøringen til idrettsbanen i svakt sørhellende terreng. Den hadde kraftig markerte voller, særlig i den sørvestre delen. Gropa var ca 80 cm dyp.

Denne gropa var bevokst med tre større trær. Utgravningen ble gjort ved at vi grov en 1, 5 m bred og ca 6 m lang sjakt i S-N gående retning med gravemaskin. Denne sjakta ble gravd så dypt at vi kunne se gropas utstrekning i flaten. Det var et klart skille mellom den gulbrune naturlige sanda og en mer humusholdig sand i nedgravningen. Omrisset av nedgravningen var sirkulær. Etter dokumentasjon av nedgravningen i plan fortsatte vi å grave sjakta nedover, slik at vi kunne dokumentere i profil. Massen i nedgravningen var kullholdig. Imidlertid åpenbarte det seg et kraftig skikt med trekull nederst i gropa. Vi kunne også finne flere hele stokker som ikke var skikkelig forkullet. I sidene på gropa var det rødfarget sand. Varmepåvirkningen

hadde vært størst her. Også i vollene kunne vi finne noe kull som sannsynligvis stammer fra tømning av gropa. Ut fra profilen antas det at gropa bare har hatt en bruksfase.

Grop 2.

Denne ligger på en flate i granskog ca 70 m nord for gang- og sykkelveg langs E 68. 15 meter SØ for gropa grenser skogteigen til et jorde. I motsetning til den foregående har den mye svakere markerte voller. Det ble gravd en 1,5 m bred sjakt i NV-SØ-retning med maskin. Sjakten var om lag 1 m dyp og 4,5 m lang. Sjaktingen ble gjort så dyp at man kunne bedømme omfanget av nedgravningen. Fyllskiftet var kullflekket i midten, med en stripe rødbrent sand langs kanten (se plantegning, grop 2). Nedgravningen var sirkulær. Etter dokumentasjon i plan fortsatte vi gravningen av sjakta for hånd. Også denne gropa hadde et tydelig skikt med kull. Sannsynligvis har den bare hatt en bruksfase.

Grop 3

Grop 3 ligger på en åpen og flat furumo 14 m sør for Trygstadveien 100 m NV for grop 1. Den er meget godt synlig i terrenget. Før gravning var den ca 0,80 m dyp. Diameter fra ytterkant av vollene kan anslås til nesten 8 m. Vi grov her en 1,5 m bred sjakt i 7,5 m lengde med gravemaskin ned til et klart fyllskifte. Dette var sirkelformet. Etter dokumentasjon fortsatte vi å grave fram en profil. Det ble tatt ut en kullprøve 1,20 m under bakkenivå. Gropa antas bare å ha en bruksfase.

Grop 4.

Denne ligger 50 m Ø for SØ- hjørnet av utearealet på en barnehage. Gropa ligger innunder en mindre brink. Gropa er betydelig mindre enn de tre ovenfor nevnte. Den er avlang og har nesten ikke voller. Ved registreringen i 1996 beskrives det at det var et kraftig utvasket kullag fra torva og ca 20 cm ned. Også i denne gropa ble det laget en sjakt med en skuffebredde, dvs ca 1,5 m. Ved gravningen med maskin ble det ikke gjort funn av kull eller tegn på at det hadde foregått trekullproduksjon. Det ble fulgt nøye med på massen som maskinen grov vekk, så vi ikke risikerte å grave eventuell kull vekk. Vi tolker kullet som ble sett ved registrering som resultat av skogbrann. Vi kunne også se noe kull i den svake vollen på sørenden av gropa.

Hvorvidt denne gropa er forhistorisk eller ikke, er vanskelig å fastslå. Det hadde ikke dannet seg noen podsollprofil (med et hvitt utvaskingslag) i gropa. Dette kan tyde på at den ikke er spesielt gammel.

Konklusjon

Gropene 1, 2 og 3 var usedvanlig klart markerte kullgroper. Foreløpig lar de seg ikke datere. Imidlertid var denne typen groper vanlig i yngre del av jernalder (vikingtid) og tidlig middelalder. Det er tidligere gravd kullgroper på Eggemoen på Ringerike og de fikk denne dateringen. Dette vil først være mulig å få eksakt datering når man får resultater av C14 prøver som er innsendt til radiologisk datering.

Fotoliste

Fargedias:

1. Grop 1 fra NV før gravning

2. ---"---
3. ---"---
4. ---"--- fra NØ ---"---
5. Grop 3 fra S før graving
6. ---"--- fra NØ ---"---
7. ---"---fra N ---"---
8. ---"---"---" ---"---
9. ---"---fra SØ ---"---
- 10 Grop 4 fra S før graving
- 11 ---"---
- 12 ---"--- fra Ø ---"---
- 13 ---"---"---
- 14 ---"---fra N ---"---
- 15 Grop 2 før graving
- 16 ---"---
- 17 Bunn av sjakt i grop 2
- 18 ---"---
- 19 Profil i grop 2, ferdig gravd
- 20 ---"---
- 21 Grop 1, sjakt gravd i plan sett fra Ø
- 22 ---"---
- 23 ---"---
- 24 Grop 1 profil i sjakta
- 25 ---"---
- 26 ---"---
- 27 Grop 3 i plan ferdig flateavdekket med maskin
- 28 ---"---
- 29 Profilen gravd til bunns for hånd
- 30 ---"---
- 31 ---"---
- 32 Profil, grop 4
- 33 ---"---

Svart/ hvitt kontaktkopier, negativ nr. 24640

- 1 Grop 1 før graving, fra NV
- 2 ---"---
- 3 fra NØ
- 4 ---"---
- 5 fra S
- 6 ---"---
- 7 Grop 3 før graving, fra S
- 8 ---"--- fra SSØ
- 9 ---"---Ø
- 10 Grop 4 før graving, fra Ø
- 11 ---"---"--- fra S
- 12 ---"---
- 13 ---"---N
- 14 Grop 2 før graving

- 15 ---"---
 16 Camilla H. Fari
 17 Gravemaskin i aksjon
 18 Kullflekk i bunn av sjakta på grop 2
 19 Profilveggen i grop 2 ferdig gravd
 20 Grop 1 bunnen av sjakt
 21 ---"---
 22 ---"--- sjakta gravd ferdig for hand
 23 Grop 3 nedgraving i plan
 24 ---"---
 25 ---"---S- profil i sjakta
 26 ---"---
 27 ---"---
 28 Grop 4 fra Ø
 29 ---"---
 30 Camilla H. Fari
 31 Ole Grimsrud

Vedlegg: Kartutsnitt, plan- og profiltegninger, treartsbestemmelse

Funnliste: Kullprøve grop 1: 718 g
 " grop 2: 294 g
 " grop 3: 149 g
 Alle prøvene er treartsbetemt til Pinus (furu) av Helge I. Høeg

Tekniske og administrative opplysninger

Prosjektreferanse: 19993002

Aksesjonsnr.: 99/134

Prosjektets tittel: Ringerike sykehusområde

Sted: Tandberg øvre, 38/1, 18 med flere, Ringerike kommune, Buskerud

Tiltakshaver: Buskerud fylkeskommune, Bygge- og eiendomskontoret

Haugesgt.89, 3020 Drammen

Tid i felt: 21- 24. september 1999

ØK: CK 050-5-1

M711 1815 III, Hønefoss

Koordinater: 32 V NM 699684

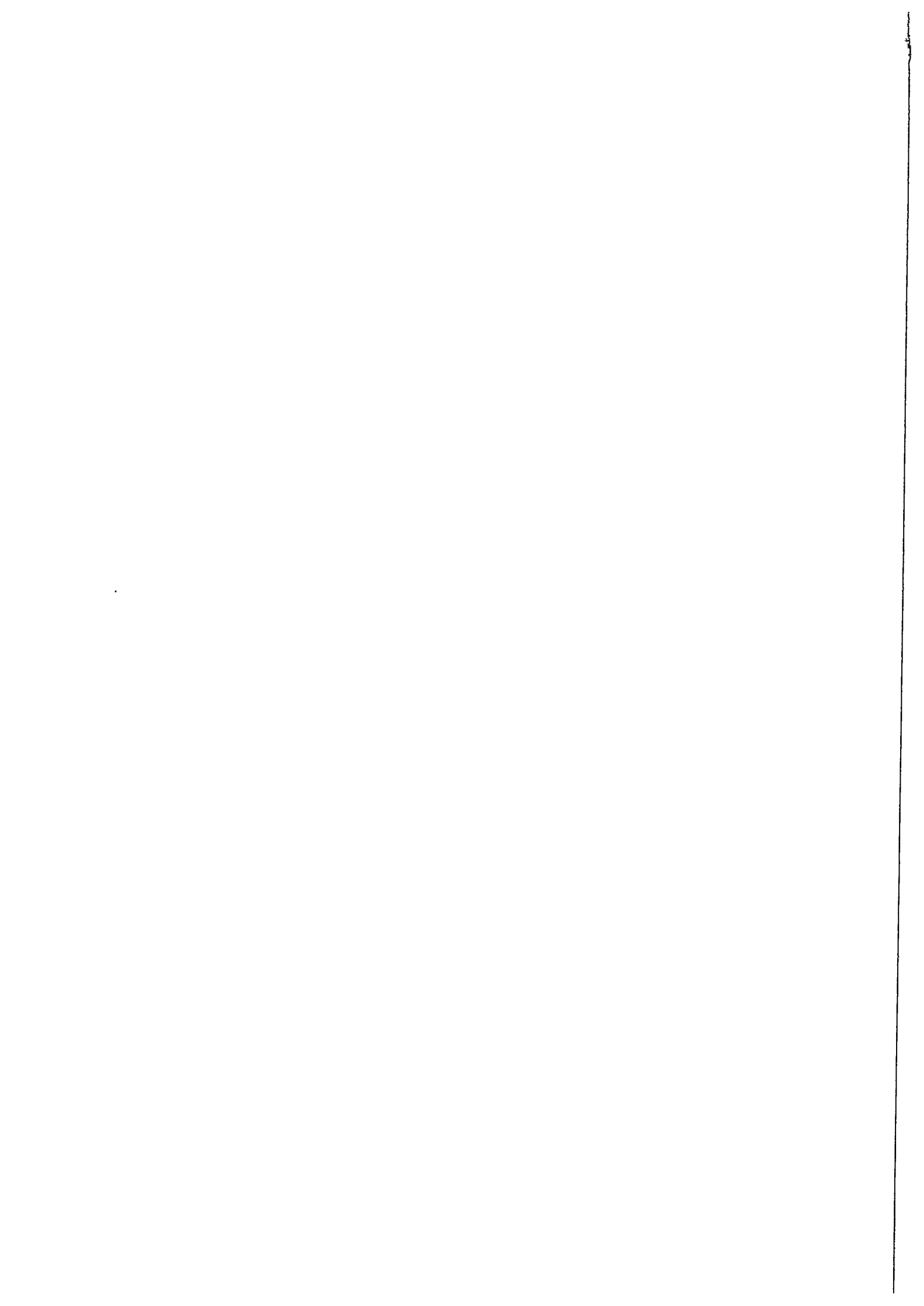
60°08' breddegrad 10° 15' lengdegrad

EP56 4326

60,14679, 10.25626

Negativ nr. Cf nr 24640

c nr. C 57988

Etterskrift:

Resultatet av 14C-datering av de tre prøvene innsendt fra Tandberg forelå i brev av 24. januar 2000 fra NTNU.

Prøven fra grube 2 var eldst med en datering til AD 890-1000.

Grube 3 ble datert til AD 1020-1180.

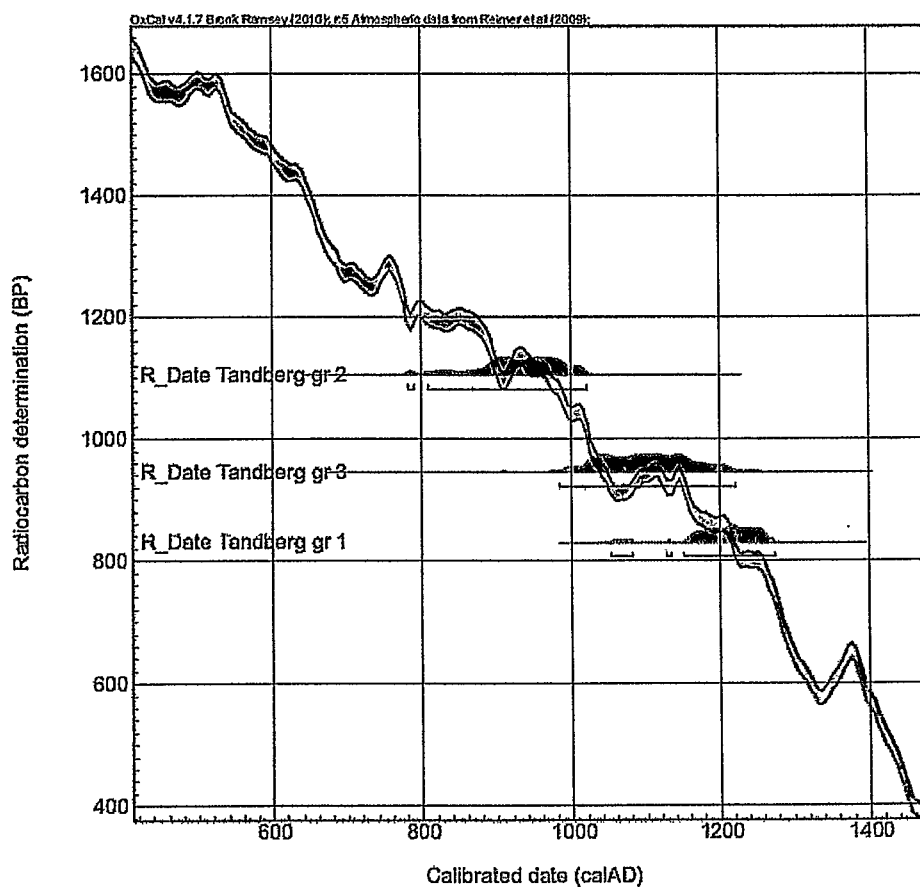
Grube 1 var yngst og ble datert til AD 1190-1270.

De relativt brede dateringer skyldes kalibreringskurvens forløp i middelalder – se grafikken nedenfor.

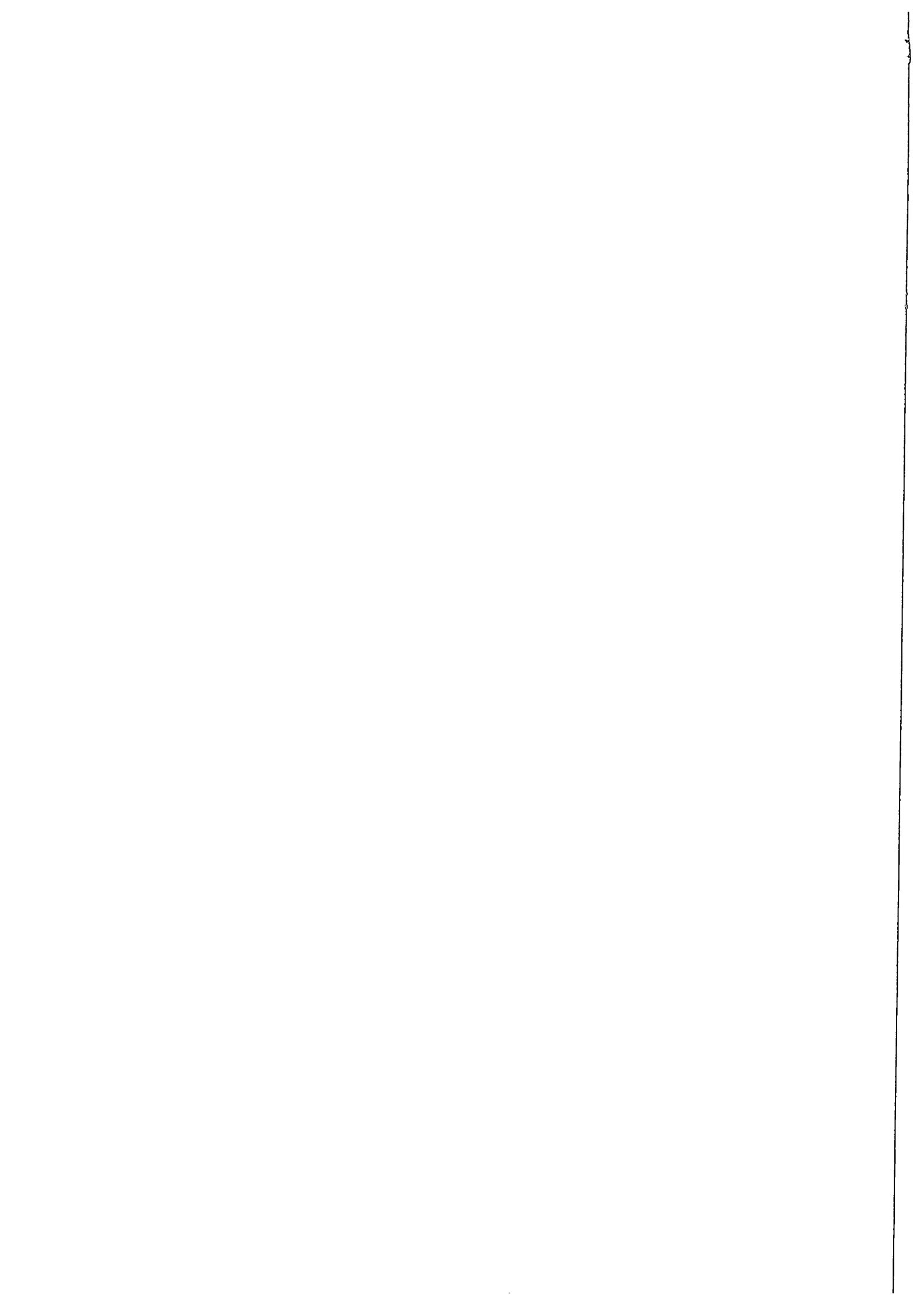
Dateringene ligger innen for hoveddateringen av anleggstypen, samtidig som de viser at området har vært anvendt til formålet med mellomrom i minst et par århundreder.

Oslo 16. september 2011

Jes Martens

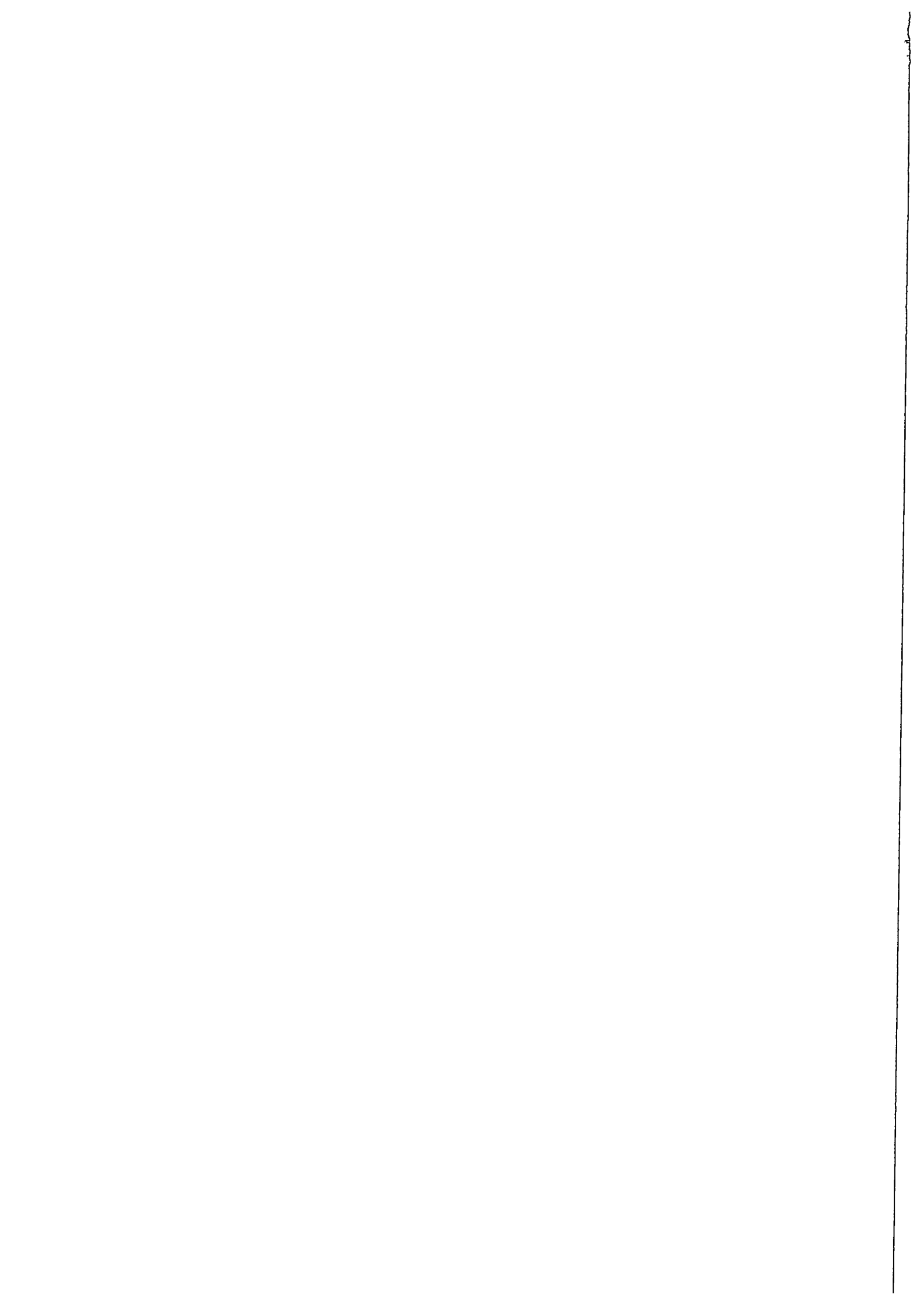

Kalibrering av de tre dateringene fra Tandberg øvre sett på bakgrunn av kalibreringskurven (grafikk Martens ved hjelp af Oxcal 4.1).

Planfortegnelser:

- T1: Grop 1 i plan, skala 1:50, tegnet af Camilla Fari 23/9 1999
- T2: Grop 1 i profil, skala 1:20, tegnet af Camilla Fari 23/9 1999
- T3: Grop 2 i plan, skala 1:50, tegnet af Ole Grimsrud 23/9 1999
- T4: Grop 2 i profil, skala 1:20, tegnet af Camilla Fari 23/9 1999
- T5: Grop 3 i plan, skala 1:50, tegnet af Camilla Fari 24/9 1999
- T6: Grop 3 i profil, skala 1:20, tegnet af Camilla Fari 24/9 1999
- T7: Grop 2 i plan (1:50) og profil (1:20), tegnet af Camilla Fari 23/9 1999

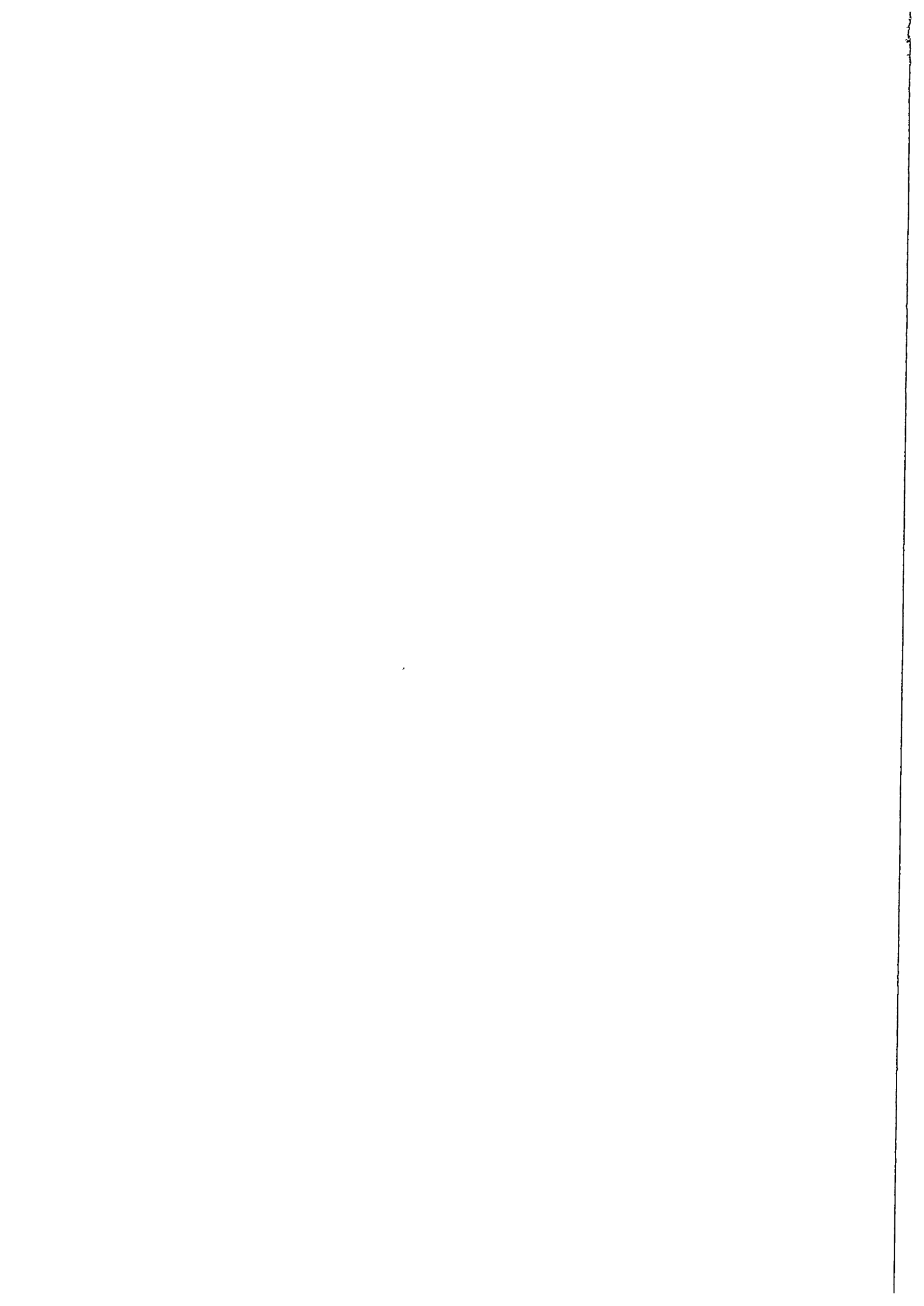
Katalog til Universitetets Oldsaksamlings tilvekst

C

A 99/134

Tre kullgroper utgravd i september 1999 i forbindelse med boligbygging ved Ringerike sykehus på **TANDBERG ØVRE 38/1, RINGERIKE k, BUSKERUD** i skogholt mellom Europaveien og Trygstadveien. Trekullprøver vedartsbestemt av Helge Høeg som furu. C14 datert til..... (T.....). Rapport i top. ark ved Ole Grimsrud.

a) trekullprøve 718 g	830 ± 40 BP	AD 1190 - 1270
b) trekullprøve 294 g	1105 ± 50 BP	AD 890 - 1000
c) trekullprøve 149 g	945 ± 65 BP	AD 1020 - 1180

C57988/1-3

Produksjonsplass fra middelalder fra RINGERIKE SYKEHUS av TANBERG (38/1), RINGERIKE K., BUSKERUD.

1) **prøve, kull** av tre, furu.

trekullVekt: 718.

Datering: middelalder

Strukturnr: grop 1 kullgrop

2) **prøve, kull** av tre, furu.

trekullVekt: 294.

Datering: middelalder

Strukturnr: Grop 2 Kullgrop

3) **prøve, kull** av tre, furu.

trekullVekt: 149.

Datering: middelalder

Strukturnr: grop 3 kullgrop

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Ved registreringen var området skovdekket og det ble bare foretatt okkular besiktning. Herved ble fire groper registrert. Den arkeologiske undersøkelsen ble konsentrert om disse fire groper som hver i sær ble avrenset og dokumentert før undersøkelse ved hjelp av snittgraving. Tre av gropene kunne tolkes som kullgroper, den fjerde som grop av ukjent funksjon og alder.

Orienteringsoppgave: Lokaliteten lå mellom krysset E7/E68 og Trygstadveien på en flat furubevokset sandmo.

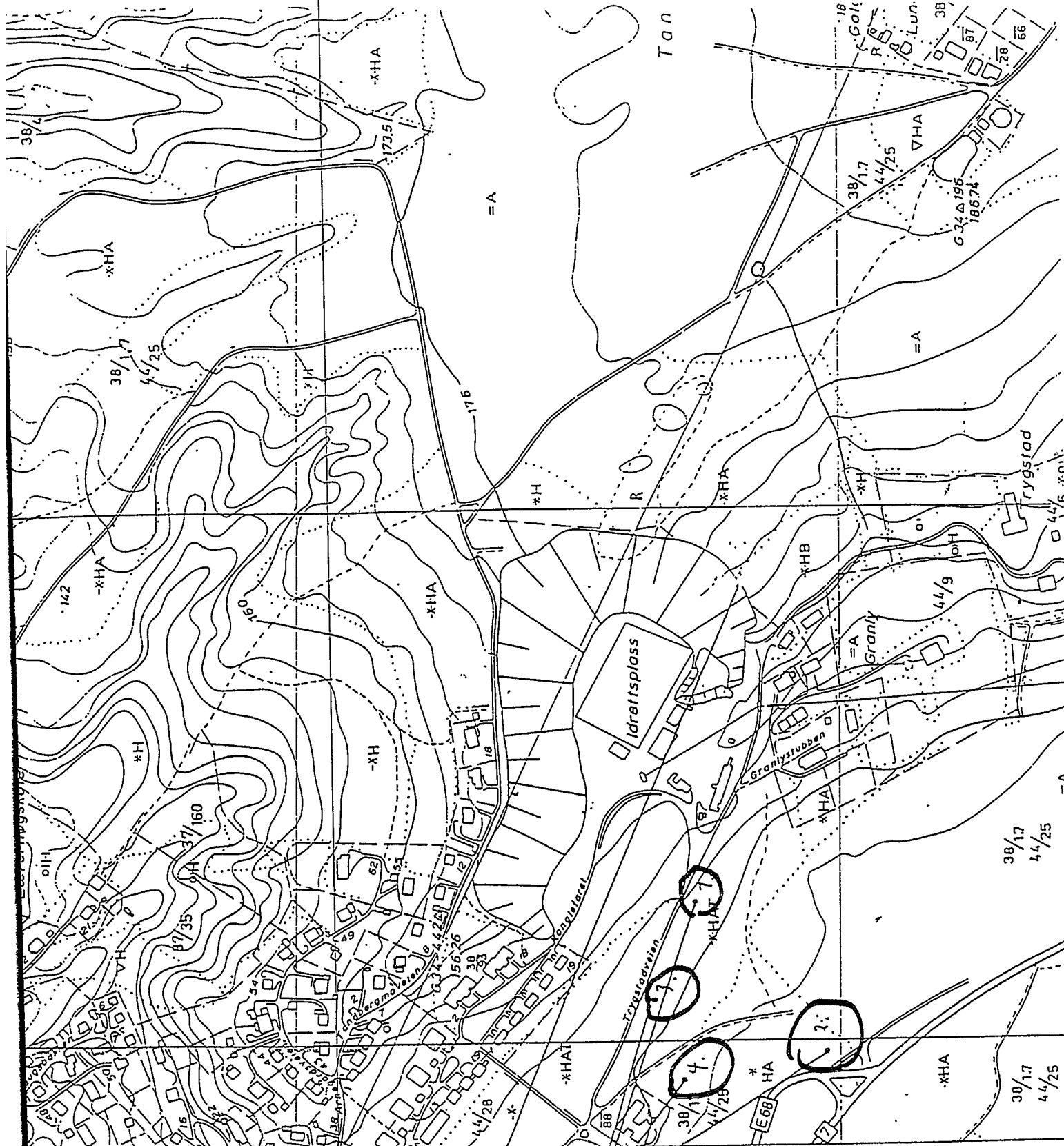
Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, CK 050-5-1 *Projeksjon:* ED50-UTM; Sone 32, N: 60.14679, Ø: 10.25626.

INNBERTNING/litteratur: Ole Grimrud, 11.10.1999, Reguleringsplan for Ringerike Sykehus. Utgravning av 4 kullgroper

Funnet av: Buskerud fylkeskommune.

Funnår: 1999.

Katalogisert av: Jes Martens .

6669-

(MONSE)

1 - R4 Kallagropen

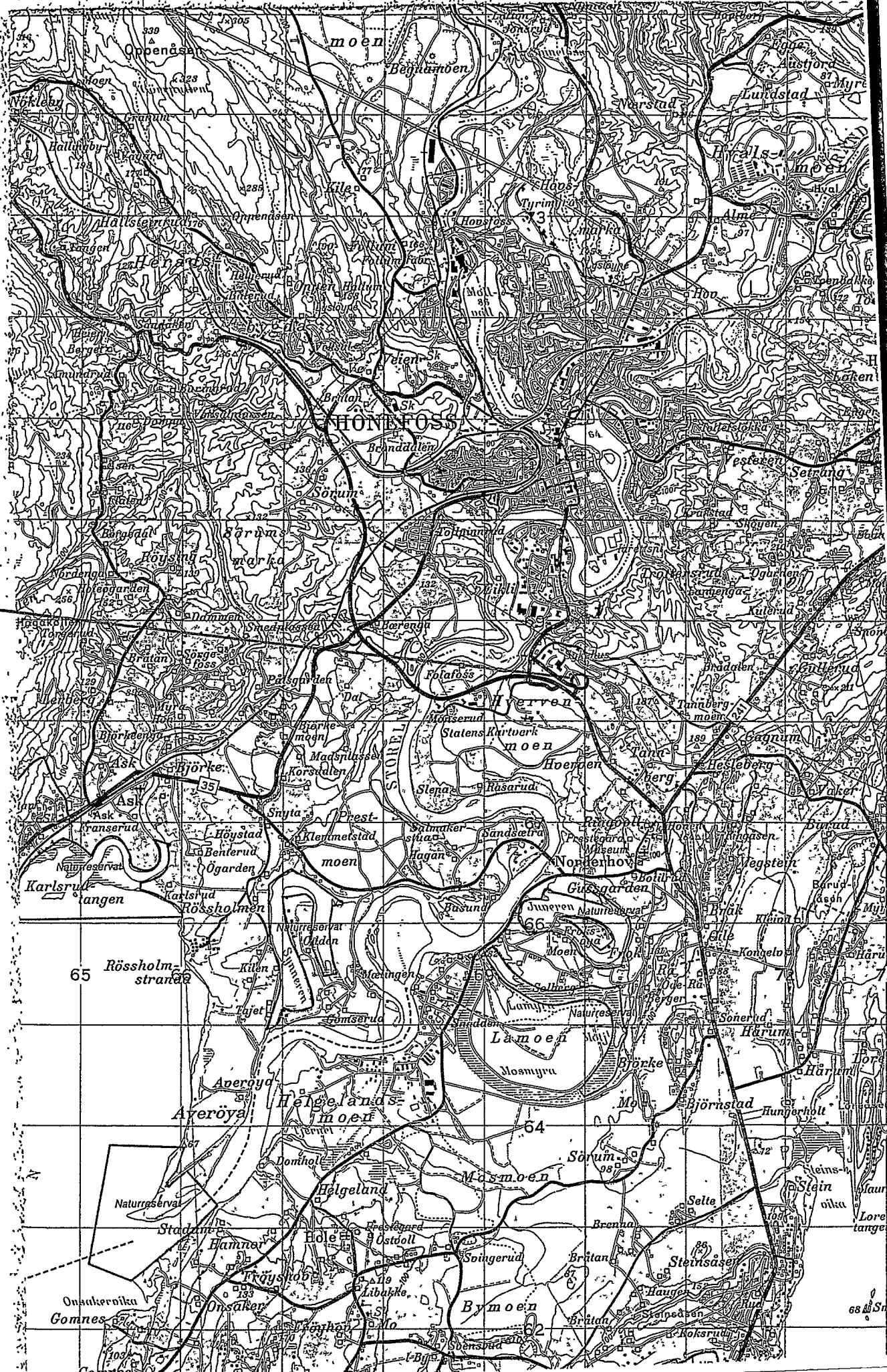
UNIVERSITETET I OSLO
 INSTITUTT FOR ARKEOLOGI,
 KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK

17. juni 1976

Jørn Feiring Skarhaug

Itsuitt fra M711 1815 III Hønefoss

undersøkelser-
området.

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 17/10-99.

Til Ole Grimrud.

Analyse av 3 kullprøver fra Ringerike sykehusområde, Tandberg
øvre, 38/1, 18, Ringerike kommune, Buskerud. Prosjekt 19993002.

Grop 1.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

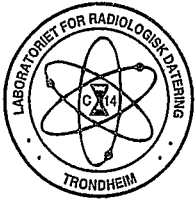
Grop 2.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

Grop 3.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

Helge Irgens Høeg.

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU - Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7034 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

lidd. sak 96/3612

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER	
Universitetet i Oslo	
Saksb. <i>JMA</i>	Kopi - 8 FEB. 2000
Ark: <i>0605</i>	
Saksnr. <i>00/3622</i>	Dok.nr.: <i>1</i>

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Grimsrud, Ole
Universitetets oldsakssamling
Universitet i Oslo

DF-3199

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
T-14456	Grop 1 Tandberg øvre 38/1 Ringerike, Buskerud	Treku11 Furu	4.4 g	830 ± 40	AD1190-1270	-26.1*
T-14457	Grop 2 Tandberg øvre 38/1 Ringerike, Buskerud	Treku11 Furu	4.4 g	1105 ± 50	AD890-1000	-26.1*
T-14458	Grop 3 Tandberg øvre 38/1 Ringerike, Buskerud	Treku11 Furu	5.1 g	945 ± 65	AD1020-1180	-26.1*

Dato: 24 JAN 2000

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth
Fred H. Skogseth

Steinar Gulliksen
Steinar Gulliksen